

Trede 0 van de Participatieladder en de organisatie van het dagelijkse leven

Doelgerichte communicatie en gedragsbeïnvloeding met oud- en nieuwkomers

Organisatie van het dagelijkse leven

Nederland is van zwangerschapstest tot plakje cake bij de uitvaart georganiseerd, door wetten, beleid, afspraken, regels, codes, contracten en beroepsmogelijkheden. In de huiselijke, publieke en private sfeer hebben we ons leven verregaand georganiseerd. Nieuwkomers zien dit niet. Wij handelen vanuit deze vanzelfsprekendheden. In Overbetuwe is zich een werkwijze aan het ontwikkelen die fundament geeft aan inburgeringsbeleid.

Trede 0, extensie van de Participatieladder

Trede 1: isolement,

Trede 0: isolement, niet of nauwelijks kennis van onze samenleving, onze taal en onze geschiedenis. Nauwelijks contact buiten eigen familie.

Trede 0.

Participatietrede 0 is de door Forte Welzijn en Stillare geïdentificeerde trede die ontbreekt aan het bestaande SZW model. Participatie trede 1 spreekt van isolement. Participatietrede 0 richt zich op nieuwkomers die naast isolement ook geen besef hebben van de plaats waar ze zijn, de cultuur waar ze in wonen en wat dat doet met de mensen, de mores en de manier waarop wij samenleven.

Het parcours is een verzameling stappen die nieuwkomers met een grote afstand tot onze samenleving kan worden aangeboden met als doel om vanuit Participatietrede 0 te groeien naar treden 2, 3 en in sommige gevallen wellicht zelfs 4, 5 en 6.

Trede 0, waarin nieuwkomers sociaal geïsoleerd zijn of enkel binnen de eigen familie contacten hebben, vraagt een specifieke werkwijze. Deze werkwijze zijn we in Overbetuwe aan het ontwikkelen. In 2019 hebben we gewerkt aan een vergroot inzicht in de cultuurverschillen tussen nieuwkomers en de Nederlandse samenleving door de Stillare lezingen. Hierdoor ontstond de behoefte aan een verdergaande samenwerking tussen de belangrijkste instellingen op sociaal maatschappelijk terrein en de gemeente. Nu zijn we toe aan het ontwikkelen van een parcours waarlangs de nieuwelingen een start kunnen maken die hen helpt de hobbels te nemen die onneembaar bleken voor velen.

We merken dat een deel van deze groep niet goed weet te integreren en participeren waardoor een blijvende afhankelijkheid lijkt te ontstaan van hulpverlening en een bijstandsinkomen. Hoe langer deze situatie duurt voor een nieuweling, hoe moeilijker meedoen wordt, hetgeen een hoge uitgave voor de samenleving aan deze groep.

Stillare onderzoek laat zien dat deze groep doorgaans niet wordt geïnformeerd op een wijze die past bij hun referentiekader. Brochures en informatiepraatjes werken niet. Verhalen die door de juiste mensen (sleutelfiguren én beroepskrachten) op de juiste momenten worden verteld over onderwerpen beklijven wel. Daarom is een van de vragen waar we in deze pilot aan werken: Wie informeert wie waarmee op welke wijze op welk moment en tijdens welke activiteit. Als we de mensen in trede 0 en 2 weten te bereiken met verhalen zodat ze meer begrijpen van de plek waar ze zijn terechtgekomen zullen ze meer kans hebben om deel te nemen aan en gebruik te maken van onze maatschappelijke infrastructuur.

Stadia in het parcours

We onderscheiden voor het gemak 10 stadia waarin nieuwkomers verschillende bewustzijnsstappen maken waardoor ze een scherper beeld ontwikkelen van de positie van henzelf, henzelf in de eigen omgeving zoals gezin of gemeenschap en henzelf in een nieuwe omgeving, Nederland, in dit geval Elst in Overbetuwe. De 10 stadia worden ingezet en begeleid door ervaren sociaal werkers die een ruime mate van methodisch handelen in hun dagelijkse werk weten aan te wenden. Daarnaast onderscheiden we 3 randvoorwaardelijke aandachtsgebieden:

1. Terugval als ingecalculerde fase
2. Invullen van het gebrek aan ordening en structuur op het gebied van het dagelijks leven en de maatschappij.
3. Nederlands burgerschap.

Methodisch handelen

Voor anders opgeleiden (menswetenschappen) is het soms niet direct te herkennen maar een praatje maken met een nieuwkomer of methodisch handelen in een duidelijk plan van aanpak, zijn twee volledig verschillende situaties. Een ruim methodische handelingsrepertoire, kennis van de varianten in sociaal werk én inzicht in psychologische processen is een voorwaarde om dit parcours te ontwikkelen en te begeleiden.

Rapportage

In de bijlage vindt u onze rapportage. Daar is te lezen wat we hebben kunnen doen in dit project. Wat opvalt zijn uiteraard de lezingen om te zorgen dat de nieuwe kennis wordt opgepakt.

Forte Welzijn is één van de organisaties die met de doelgroep nieuwkomers aan het werk is en het van belang acht om vooral met hen te starten, omdat zij in het voorliggend veld pionier konden zijn. Een drietal medewerkers van Forte Welzijn kunnen deze vertaalslag inmiddels maken in hun eigen domein. Het is veelbelovend om te zien dat het werkt en dat we bijzondere resultaten behalen. Supervisie is op kleine schaal gestart. Nu is het zaak meer mensen te betrekken, meer cases te bespreken, de keten te verstevigen en meer belendende domeinen te beslaan. ***Alleen een lezing is niet genoeg. Collegae die ermee gaan werken hebben tijd nodig om de impact van die nieuwe kennis te ervaren, te vertalen en te implementeren. Samen met samenwerkingspartners.***

Als resultaat zien we voor ons dat we een groot deel van de deelnemers aan een parcours uit trede 0 weten te halen naar trede 2 of 3, en een kleiner deel kunnen betrekken bij vrijwillig en betaald werk. We stellen ons voor dat we een deel van het parcours aan gemeentes kunnen aanbieden als af te nemen product. In dat geval zou de financiële investering die we nu vragen uit ons innovatie budget ruimschoots terug vloeien.

parcoursformat:	Ontwikkeling in 2019 (innovatie)	Resultaat met doelgroep en activiteiten 2019	Wat is er concreet uitgezet?	Plannen: 2020
<u>1 Basis</u> Welkom en gezien.	• 14 Stillare lezingen voor kennisoverdracht naar professionals en ambtenaren in Overbetuwe. • Telefonische casusbespreking. In de praktijk komt dat twee tot drie keer per maand voor. • 40 sessies rondom ontwikkeling en identificatie participatietrede 0 met diverse partners zoals Stillare, sociaal team, werk en inkomen, trainers gemeente Overbetuwe etc. • Intervisie tussen Stillare en Forte Welzijn 15x. • Resultaten: 7 stappen parcoursformat geïdentificeerd; 10 fasen waar statushouders doorheen gaan geïdentificeerd (zie bijlage); nieuwe invulling participatie workshops beginnend bij stap1 van de parcoursformat: BASIS welkom en gezien worden . Voorbereiding methodiek beschrijving Ordening en Structuur. Identificatie trede 0.	• 2 x Participatie workshop ceremonie (10 en 18 deelnemers; 6 vrijwilligers) • 1 x workshop/lezing tijdens Forte Welzijn dag (30 deelnemers) • Terugkoppeling experiment o.l.v. Esther Janssen.	○ Is opgezet vanuit opbouwwerk en taalmaatjes project. ○ Participatie workshop inrichten vanuit methodiek ordening en structuur levert terugkerende deelnemers bij andere activiteiten (van Forte Welzijn). ○ Thema democratie verwerken in participatieworkshop draagt bij aan beter landen. ○ Vrijwilligers (sleutelfiguren/ervaringsdeskundigen) inzetten om deelnemers te verwelkomen en te werven werkt erg goed.	• BBQ 2017 herhalen • Methodiek beschrijven ordening en structuur • Participatiewerkshops verder uitwerken i.s.m. vluchtelingenwerk • Hoe kunnen we nieuwkomers goed bereiken?

<u>2 Vrijwilligers en hulpverleners</u> Uitnodigend, verdiepend en meenemen → attitude.	• Coaching van 45 vrijwilligers en stagiaires handvaten en werken vanuit methodiek Ordening en Structuur. • 13 leerkring studenten ontwikkelen materialen. • Integreren van kennis rondom ordening en structuur bij methodisch handelen door vrijwilligers en beroepskrachten. Bijvoorbeeld gebruik van structuur d.m.v. samen een dagplanning maken op een kalender. <i>Uit het hoofd op papier</i> • Trauma training ontwikkeld voor vrijwilligers die werken met nieuw- en oudkomers	• Taalmaatjes 33 • Vrijwilligers en stagiaires betrokken bij experiment: 25 • Participatie coach Forte welzijn is bekend met de methodiek rondom ordening en structuur	• Workshop voor collega's over format parcours.	• Inwerktraject: boekje maken beste manieren hoe te betrekken + methodisch handelen (ordening en structuur en hoeveelheid van informatie) BIKABLO? • Inrichting; wat hoort bij hulpverlener/ wat bij vrijwilliger? • In 2019 gekozen om met name het experiment te ontwikkelen in elst . In 2020 kijken hoe we dit Breder kunnen trekken en wanneer ook te promoten bij anderen.
<u>3 Taal</u> Communicatie en verhalen.	•	• Materialen ontwikkeld: Verhalenkapstok en praatplaat • Pictionary <i>wachten op je beurt levert je wat op</i>		• Taalspellen ◦ In beeld brengen wat er al is aan taal • Identificeren welke thema's besproken • Thema geld in communicatie en verhalen
<u>4 Netwerk</u> Stimulerend, optimaal vruchtbaar	• Coördinatoren overleg met Sociaal team (SKT en werk en inkomen), Forte welzijn en vluchtelingenwerk. 6 x.	• Gezond professioneel netwerk waarbij samenwerking centraal staat: • 6 bijeenkomsten	• Rotary erg positief willen graag fungeren als rolmodel. Doen dit i.s.m. de ruimte omdat daar al verbanden liggen. Pakken dit als	• Traumatraining ontwikkelen gericht op mensen die zelf trauma hebben. Gericht op

netwerk.	Realiseren van een optimaal, stimulerend vruchtbaar netwerk.	vrijwilliger coördinatoren overleg • 2 afspraken met ROC die zich richten op statushouders om specifieke leerplekken te ontwikkelen i.s.m Forte Welzijn en Stillare. • Gezond informeel netwerk: • Training werken met Nieuwe Nederlands vanuit het Vrijwilligers Steunpunt voor vrijwilligersorganisaties 19 deelnemers. • Rotary betrokken om als netwerk te dienen en te fungeren als rolmodel en vraagbaak door 2 lezingen aan de Rotary Midden Betuwe (45 leden). • Taalmaatjes fungeren als rolmodel en vraagbaak en bieden meer dan alleen taal.	burgerinitiatief op. Waarbij Forte Welzijn en Stillare inspireren en bijdragen waar nodig. • Rotary leden zijn enthousiast en nemen graag het voortouw. Bijvoorbeeld door realisatie van een mannengroep, Forte Welzijn . • Resultaat coördinatoren overleg: Betere samenwerking en afstemming. Projecten zoals participatieworkshop en opvoedcursussen worden meer gezamenlijk opgepakt. Helderheid in elkaars projecten en aanpak. Casusbesprekingen leveren inzichten op wat er heel goed gaat, en waar nog op ontwikkeld dient te worden. We zijn toegankelijker voor elkaar en weten elkaar te vinden.	zelfredzaamheid en mogelijkheden. • Training werken met Nieuwe Nederlands vanuit het Vrijwilligers Steunpunt voor vrijwilligersorganisaties • Afstemming Forte (geldzaken), sociaal team en vluchtelingenwerk rondom schulden en thema geld. • 6 Rotarians zijn betrokken om als rolmodel en vraagbaak activiteiten te starten. Dit doen zij ook in samenwerking met de ruimte. Er wordt o.a. gedacht aan een mannengroep. • Taalmaatjes fungeren als rolmodel en vraagbaak en onderzoeken wat zij voor rol naast alleen het geven van taal zouden kunnen hebben.
<u>5 Activiteiten ontmoeten en leren</u> Snuffelstage, samen op pad.	1. Leermaterialen ontwikkeld met de leerkring: ○ Pictomap boerderij gemaakt ○ Praatplaat gemaakt ○ Pictionary	• Digitaal café Elst: 68x geweest; 41 verschillende bezoekers, 15 structureel. Leeftijd: 10 – 18 jaar • Naaiatelier Elst: 68x 10 deelnemers	• Activiteiten komen uit uren jongerenwerk en opbouwwerk. • Vervolgstappen per activiteit: • Digitaalcafé met name talentontwikkeling bij jongeren. (Wat is Netflix, hoe speel ik FIFA	• Samenwerking Overbetuwebeweegt.nl • Challenges op gebied van sport en muziek; voetbalavond met jongeren

	2. Signalen huiselijk geweld vanuit activiteiten opgepakt. 3. Stillare consultaties over aanpak van cases	• Cultcafé 2x (8 deelnemers per keer, 3 vrijwilligers) Arabisch eetcafé 1x (41 bezoekers) • Pictomap succesvol ingezet bij vinden van vrijwilligerswerk • 2x traumatraining gegeven voor vrijwilligers die te maken krijgen met mensen met trauma • Eenmalige voetbalactiviteit i.h.k.v vuurwerk	2000?) • Atelier en cultcafé: emancipatie en zelfredzaamheid (kan mijn man oppassen, waar vind ik zelfzorgmedicatie) • Voetbalactiviteit tegen politie (bouwen aan vertrouwen met handhavers) • (de losse aantallen die je van Agnes hebt gekregen zijn de deelnemers van Digitaalcafé)	• Van naai atelier naar atelier. Promotie wat leren mensen hier? • Voetbalactiviteit wordt iedere week speciaal voor jongeren in Huis van de Wijk. Met name gericht op uitbreiden netwerk (spelen tegen andere jongeren of politie) <i>Uit het hoofd in het lijf</i>
<u>6 Meedoen en vrijwilligerswerk</u> Oefenen in de praktijk; vaardigheden ontwikkelen.	• Coaching van 2 stagiaires met een migratieachtergrond handvaten en werken vanuit methodiek Ordening en Structuur gegeven. • Participatie coach vanuit Forte Welzijn. Door methodisch te handelen vanuit ordening en structuur en gebruik te maken van veilige netwerken voor de deelnemers kan er goed gematcht worden tussen vrijwilliger en vrijwilligersplek. • Eerste teksten voor boekje voor professionals, vrijwilligers en nieuw- en oudkomers: waarom doen we wat we doen in Nederland • Contacten met Jolanda Dijkstra van Werk en Inkomen	4. 20 deelnemers zijn geholpen aan vrijwilligerswerk 5. 2 deelnemers zijn geholpen aan scholing; waarvan 1 inmiddels aan het werk is. 6. 12 deelnemers aangegeven vrijwilligerswerk te willen, staan op wachtlijst 7. 3 huidige trajecten zijn gestart	• 3 huidige trajecten lopen: ○ 1 deelnemer loopt BBL stage en wordt in de praktijk opgeleid vanuit methodiek <i>orde en structuur</i>. Er is afstemming met het ROC over wat deze studenten nodig hebben. Krijgt begeleiding vanuit participatie coach. ○ 1 vrijwilliger is actief bij het Digitaal café en activiteiten vanuit Huis van de Wijk. Dit in afstemming met werk en inkomen. Afgesproken is dat participatiecoach vanuit Forte Welzijn samen met hem gaat kijken naar vervolgstappen. Vraagt om werk, maar zit nog in trede 2. ○ 1 deelnemer is vrijwilliger bij	○ Creeren van expliciete leerplekken en activiteiten die ordening helpt aanzwengelen. Is nog niet opgepakt ivm ziekte participatie coach vanuit Forte. ○

	over aansluiting op elkaars processen.		het Digitaalcafé en is gekoppeld aan vrijwilligerswerk i.s.m. werk en inkomen. Vraagt om werk , maar zit nog in trede 2. • Afstemming op casus niveau tussen Sociaal team (Forte Welzijn en Werk en inkomen) en vluchtelingenwerk zorgt voor een betere samenwerking. Er wordt nu nog veel naast elkaar gewerkt omdat registratiesystemen niet aan elkaar gekoppeld zijn en het nog niet duidelijk is wat er wanneer gedeeld moet worden. Hier levert het coördinatoren overleg zeker een bijdrage aan. Het zou wenselijk zijn dit gericht op te pakken en eigenaarschap in af te spreken. • Nu zijn mensen bij ons actief als vrijwilliger terwijl dit niet bekend is bij sociaal team (werk en inkomen). Of komen er bij iedereen verschillende vragen binnen vanuit dezelfde personen. • 12 deelnemers op wachtlijst i.v.m. langdurig ziekte participatiecoach niet op kunnen pakken.	
<u>7 betaalde arbeid</u>	In ontwikkeling	--	--	--

Aan de slag gaan.				

Methodisch handelen

Korte schets van de 10 stadia:

1. Willen ontmoeten en gezien willen worden
2. Ontdekking van extensie op identiteit, gericht op het individu
3. Ontdekking van extensie op identiteit, gericht op een rol en functie in de nieuwe maatschappij
4. Verzamelen van medestanders, lotgenoten en ondersteunend netwerk
5. Overwinnen van externe weerstanden, in gemeenschap, relatie, trauma, geld etc.
6. Uiten van een toekomstwens en een toekomstbeeld
7. Persoonlijk onderzoek: preciezer maken van het toekomstbeeld
8. Hulptroepen mobiliseren
9. Uiteenrafeling stappen om het toekomstbeeld te bereiken
10. Praktijk, daarna eventueel theorie. Passende opbouw met oog voor terugval.

Randvoorwaardelijke aandachtsgebieden:

- Verwachte terugval en ontwikkeling passende methodiek
- Ordening en structuur die de Nederlandse samenleving vraagt/biedt en nauwelijks zichtbaar is, wordt versleuteld is in elk stadium.
- Burgerschapsactiviteiten die Nederlandse uitgangspunten verhelderen: Individueel: individualiteit, zelfvertrouwen, keuzes maken, staan voor wat je vindt, je mening uitspreken en uitwisselen dan wel verdedigen. Groepsgericht: democratie, bestuur, belasting, rechten, plichten, burgerschap, en waarom we deze punten hebben ontwikkeld zoals we hebben gedaan.

In onderstaande tabel vinden we de stadia en een korte methodiek beschrijving:

1. Willen ontmoeten en gezien willen worden	Uitdagen, daar zijn waar zij zijn, gebruik maken van mensen die zij kennen, inzetten van 'vaste' gezichten, herhalende stappen, via de kinderen werken, laten doorverwijzen, drempelverlagende regels zoals: alleen vrouwen of mannen, niet overvragen, positief
---	--

	labelen van aanwezigheid, weg plaveien voor opname in netwerk of activiteit
2.Ontdekking van extensie op identiteit, gericht op het individu	Inspiratie bieden door rolmodellen te introduceren, juiste mensen bij elkaar plaatsen in activiteit, juiste onderwerpen aansnijden, juiste verhalen te vertellen, eerste contacten met Nederlanders die taallessen aanbieden/ vrijwilliger zijn in het Huis van de Wijk, plaats in gezin en huwelijk wordt door vrouwen ingebracht blijkt in de praktijk, eerste vragen worden gesteld over gezondheid, opvoeding, relaties, positie van vrouwen en mannen en kinderen, bejegening van Nederlanders etc.
3.Ontdekking van extensie op identiteit, gericht op een rol en functie in de nieuwe maatschappij	Hoe ga ik hier onderdeel van zijn.? Beeld van de maatschappij geven, in kleine stapjes, omgang met elkaar, waarom doen de Nederlanders wat ze doen, hoe ziet de samenleving eruit, excursies, in contact brengen met Nederlanders die laten zien hoe ze met elkaar omgaan, wat geoorloofd is, bevestiging van zichzelf als waardevol mens, wat kan jouw rol zijn. Individualiteit, zelfvertrouwen, keuzes maken, staan voor wat je vindt, je mening uitspreken en uitwisselen dan wel verdedigen
4.Verzamelen van medestanders, lotgenoten en ondersteunend netwerk	Juiste mensen elkaar laten leren kennen, faciliteren van bijeenkomsten, het juiste gesprek voeren en informatie geven door verhalen en voorlezen, rolmodellen te bieden en samen de buitenwereld verkennen door verkennende excursies te organiseren waardoor meer plekken in de samenleving worden verkend, betekenis geven aan dat wat ze voor het eerst meemaken, ondersteunend netwerk. Waar door in de praktijk te observeren er kennis ontstaat rondom ordening en structuren.
5.Overwinnen van externe weerstanden, in gemeenschap, relatie, trauma, geld etc.	Afhankelijk van de weerstand tactieken kiezen die de omgeving tot ruimte bieden beweegt, omgaan met trauma, om het trauma heen werken: wat kan iemand wel? Empoweren en bevestigen. Trauma is hierbij een essentieel onderdeel om uit te zoeken.
6.Uiten van een toekomstwens en een toekomstbeeld	Stimuleren, motiveren, bevragen, informeren, positief normeren, bevestigen en gerust stellen
7.Persoonlijk onderzoek: preciezer maken van het toekomstbeeld	Erop uit: excursies, kijken naar anderen die al zover zijn, ruimtes die er voor nodig zijn, ordeningen waarop het toekomstbeeld zijn gebaseerd, handelingen die van je gevraagd worden, rolmodellen presenteren, onzekerheden wegnemen, bekijken wat er nog in de persoonlijke ontwikkeling moet gebeuren. Interne motivatie en eigen regie is hierbij erg belangrijk.
8.Hulptroepen mobiliseren	In kaart brengen waar de hiaten zitten en kijken wie ze kan helpen dichten, empoweren, bevestigen, vraagbaak zijn, veilige haven zijn.
9.Uiteenrafeling stappen om het toekomstbeeld te bereiken	Zowel op het gebied van werknemersvaardigheden, persoonlijke ontwikkeling, vakvaardigheden als kennis van de Nederlandse mores omtrent de toekomstwens/activiteit/ (onbetaalde) arbeid

10.Praktijk, daarna eventueel theorie. Passende opbouw met oog voor terugval.	Organisatie van bijwonen van activiteiten met bekende, stimuleren van het bijwonen van een activiteit zonder bekende. Organiseren van excursies, kijkmiddagen, snuffelstages en stages. Zorgen dat ze afgestemd zijn op de verwachtingen van de deelnemer, dat deze is voorbereid en weet wat er gaat gebeuren. Zorgen dat er persoonlijke begeleiding is en dat deze kwalitatief goed is. Niet alleen op praktisch gebied maar ook met oog voor de persoonlijkheden. Terugkoppeling aanhoren, bespreken, feedback, contactpersoon zijn. Empoweren, bevestigen, stimuleren, bevragen naar verwachtingen, ervaringen, hobbels boven water halen, belemmeringen benoemen en wegnemen.
--	--

Bijlage 1:

Aanvraag Innovatiegelden Forte Welzijn. Pilot Trede 0.

Trede 0.

Participatietrede 0 is de door Forte Welzijn en Stillare geïdentificeerde trede die ontbreekt aan het bestaande SZW model. Participatie trede 1 spreekt van isolement. Participatietrede 0 richt zich op nieuwkomers die naast isolement ook geen besef hebben van de plaats waar ze zijn, de cultuur waar ze in wonen en wat dat doet met de mensen, de mores en de manier waarop wij samenleven.

Het parcours is een verzameling stappen die nieuwkomers met een grote afstand tot onze samenleving kan worden aangeboden met als doel om vanuit Participatietrede 0 te groeien naar tredes 2, 3 en in sommige gevallen wellicht zelfs 4, 5 en 6.

Trede 0 waarin nieuwkomers sociaal geïsoleerd zijn of enkel binnen de eigen familie contacten hebben vraagt een specifieke werkwijze. Deze werkwijze zijn we in Overbetuwe aan het ontwikkelen. In 2019 hebben we gewerkt aan een vergroot inzicht in de cultuurverschillen tussen nieuwkomers en de Nederlandse samenleving door de Stillare lezingen.

Door deze lezingen ontstond een behoefte aan een verdergaande samenwerking tussen de belangrijkste instellingen op sociaal maatschappelijk terrein en de gemeente. Nu zijn we toe aan het ontwikkelen van een parcours waarlangs de nieuwelingen een start kunnen maken die hen helpt de hobbels te nemen die onneembaar bleken voor velen.

We merken dat een deel van deze groep niet goed weet te integreren en participeren in onze samenleving en er niet in slaagt om zelfstandig in het levensonderhoud te voorzien. Eer lijkt een blijvende afhankelijkheid te ontstaan van hulpverlening en een bijstandsinkomen. Hoe langer deze situatie duurt voor een nieuweling, hoe moeilijker deze stap genomen kan worden. Dit voorspelt een hoge uitgave voor de samenleving aan deze groep.

Stillare onderzoek laat zien dat deze groep doorgaans niet wordt geïnformeerd op een wijze die past bij hun referentiekader. Brochures en informatiepraatjes werken niet, zo blijkt. Verhalen die door de juiste mensen op de juiste momenten worden verteld over onderwerpen beklijven wel. Daarom is een van de vragen waar we in deze pilot aan werken: Wie informeert wie waarmee op welke wijze op welk moment en tijdens welke activiteit. Als we de mensen in trede 0 en 2 weten te bereiken met verhalen zodat ze meer begrijpen van de plek waar ze zijn terechtgekomen zullen ze meer kans hebben om deel te nemen aan en gebruik te maken van onze maatschappelijke infrastructuur.

Stadia in het parcours

We onderscheiden voor het gemak 10 stadia waarin nieuwkomers verschillende bewustzijnsstappen maken waardoor ze een scherper beeld ontwikkelen van de positie van henzelf, henzelf in de eigen omgeving zoals gezin of gemeenschap en henzelf in een nieuwe omgeving, Nederland, in dit geval Elst in Overbetuwe. De 10 stadia worden ingezet en begeleid door ervaren sociaal werkers die een ruime mate van methodisch handelen in hun dagelijkse werk weten aan te wenden. Daarnaast onderscheiden we 3 randvoorwaardelijke aandachtsgebieden: 1. Terugval als ingecalculeerde fase en 2. Invullen van het gebrek aan ordening en structuur op het gebied van het dagelijks leven en de maatschappij en 3. Nederlands burgerschap.

Methodisch handelen

Voor anders opgeleiden (menswetenschappen) is het soms niet direct te herkennen maar een praatje maken met een nieuwkomer of methodisch handelen in een duidelijk plan van aanpak zijn twee volledig verschillende situaties. Een ruim methodische handelingsrepertoire, kennis van de varianten in sociaal werk en inzicht in psychologische processen is een voorwaarde om dit parcours te ontwikkelen en te begeleiden. Wellicht dat in een later stadium de tijdsinvestering en het expertiseniveau omlaag kan: de stappen zijn dan immers bekend, het methodisch handelingskader wat meer omlijnd en de randvoorwaarden opgenomen in de staande organisatie. We merken nu dat we tijd en expertise nodig hebben om het parcours te ontwikkelen en uit te proberen, materiaal te ontwikkelen en uit te proberen en het geheel te monitoren.

Als resultaat zien we voor ons dat we een groot deel van de deelnemers aan een parcours uit trede 0 weten te halen naar trede 2 of 3, en een kleiner deel kunnen betrekken bij vrijwillig en betaald werk. We stellen ons voor dat we een deel van het parcours aan gemeentes kunnen aanbieden als af te nemen product. In dat geval zou de financiële investering die we nu vragen uit ons innovatie budget ruimschoots terug vloeien.

De 10 stadia:

11. Willen ontmoeten en gezien willen worden
12. Ontdekking van extensie op identiteit, gericht op het individu
13. Ontdekking van extensie op identiteit, gericht op een rol en functie in de nieuwe maatschappij
14. Verzamelen van medestanders, lotgenoten en ondersteunend netwerk
15. Overwinnen van externe weerstanden, in gemeenschap, relatie, trauma, geld etc.
16. Uiten van een toekomstwens en een toekomstbeeld
17. Persoonlijk onderzoek: preciezer maken van het toekomstbeeld
18. Hulptroepen mobiliseren
19. Uiteenrafeling stappen om het toekomstbeeld te bereiken
20. Praktijk, daarna eventueel theorie. Passende opbouw met oog voor terugval.

Randvoorwaardelijke aandachtsgebieden:

- Verwachte terugval en ontwikkeling passende methodiek

- Ordening en structuur die de Nederlandse samenleving vraagt/biedt en nauwelijks zichtbaar is, wordt versleuteld is in elk stadium.
- Burgerschapsactiviteiten die Nederlandse uitgangspunten verhelderen: Individueel: individualiteit, zelfvertrouwen, keuzes maken, staan voor wat je vindt, je mening uitspreken en uitwisselen dan wel verdedigen. Groepsgericht: democratie, bestuur, belasting, rechten, plichten, burgerschap, en waarom we deze punten hebben ontwikkeld zoals we hebben gedaan.

In onderstaande tabel vinden we de stadia en een korte methodiek beschrijving:

1. Willen ontmoeten en gezien willen worden	Uitdagen, daar zijn waar zij zijn, gebruik maken van mensen die zij kennen, inzetten van 'vaste' gezichten, herhalende stappen, via de kinderen werken, laten doorverwijzen, drempelverlagende regels zoals: alleen vrouwen of mannen, niet overvragen, positief labelen van aanwezigheid, weg plaveien voor opname in netwerk of activiteit
2. Ontdekking van extensie op identiteit, gericht op het individu	Inspiratie bieden door rolmodellen te introduceren, juiste mensen bij elkaar plaatsen in activiteit, juiste onderwerpen aansnijden, juiste verhalen te vertellen, eerste contacten met Nederlanders die taallessen aanbieden/ vrijwilliger zijn in het Huis van de Wijk, plaats in gezin en huwelijk wordt door vrouwen ingebracht blijkt in de praktijk, eerste vragen worden gesteld over gezondheid, opvoeding, relaties, positie van vrouwen en mannen en kinderen, bejegening van Nederlanders etc.
3. Ontdekking van extensie op identiteit, gericht op een rol en functie in de nieuwe maatschappij	Hoe ga ik hier onderdeel van zijn.? Beeld van de maatschappij geven, in kleine stapjes, omgang met elkaar, waarom doen de Nederlanders wat ze doen, hoe ziet de samenleving eruit, excursies, in contact brengen met Nederlanders die laten zien hoe ze met elkaar omgaan, wat geoorloofd is, bevestiging van zichzelf als waardevol mens, wat kan jouw rol zijn. Individualiteit, zelfvertrouwen, keuzes maken, staan voor wat je vindt, je mening uitspreken en uitwisselen dan wel verdedigen
4. Verzamelen van medestanders, lotgenoten en ondersteunend netwerk	Juiste mensen elkaar laten leren kennen, faciliteren van bijeenkomsten, het juiste gesprek voeren en informatie geven door verhalen en voorlezen, rolmodellen te bieden en samen de buitenwereld verkennen door verkennende excursies te organiseren waardoor meer plekken in de samenleving worden verkend, betekenis geven aan dat wat ze voor het eerst meemaken, ondersteunend netwerk. Waar door in de praktijk te observeren er kennis ontstaat rondom ordening en structuren.
5. Overwinnen van externe weerstanden, in gemeenschap, relatie, trauma, geld etc.	Afhankelijk van de weerstand tactieken kiezen die de omgeving tot ruimte bieden beweegt, omgaan met trauma, om het trauma heen werken: wat kan iemand wel? Empoweren en bevestigen. Trauma is hierbij een essentieel onderdeel om uit te zoeken.
6. Uiten van een toekomstwens en een	Stimuleren, motiveren, bevragen, informeren, positief normeren,

toekomstbeeld	bevestigen en gerust stellen
7.Persoonlijk onderzoek: preciezer maken van het toekomstbeeld	Erop uit: excursies, kijken naar anderen die al zover zijn, ruimtes die er voor nodig zijn, ordeningen waarop het toekomstbeeld zijn gebaseerd, handelingen die van je gevraagd worden, rolmodellen presenteren, onzekerheden wegnemen, bekijken wat er nog in de persoonlijke ontwikkeling moet gebeuren. Interne motivatie en eigen regie is hierbij erg belangrijk.
8.Hulptroepen mobiliseren	In kaart brengen waar de hiaten zitten en kijken wie ze kan helpen dichten, empoweren, bevestigen, vraagbaak zijn, veilige haven zijn.
9.Uiteenraffeling stappen om het toekomstbeeld te bereiken	Zowel op het gebied van werknemersvaardigheden, persoonlijke ontwikkeling, vakvaardigheden als kennis van de Nederlandse mores omtrent de toekomstwens/activiteit/ (onbetaalde) arbeid
10.Praktijk, daarna eventueel theorie. Passende opbouw met oog voor terugval.	Organisatie van bijwonen van activiteiten met bekende, stimuleren van het bijwonen van een activiteit zonder bekende. Organiseren van excursies, kijkmiddagen, snuffelstages en stages. Zorgen dat ze afgestemd zijn op de verwachtingen van de deelnemer, dat deze is voorbereid en weet wat er gaat gebeuren. Zorgen dat er persoonlijke begeleiding is en dat deze kwalitatief goed is. Niet alleen op praktisch gebied maar ook met oog voor de persoonlijkheden. Terugkoppeling aanhoren, bespreken, feedback, contactpersoon zijn. Empoweren, bevestigen, stimuleren, bevragen naar verwachtingen, ervaringen, hobbels boven water halen, belemmeringen benoemen en wegnemen.

Randvoorwaardelijke aandachtsgebieden:

1. Terugval als ingecalculerde fase
2. Invullen van het gebrek aan ordening en structuur op het gebied van het dagelijks leven en de maatschappij en
3. Nederlands burgerschap

Voor een deel lopen deze randvoorwaarden door de 10 stadia heen. Deels zijn ze eigenstandig.

Terugval vraagt opnieuw aandacht, een veilige omgeving, empowerment, verkenning van identiteit en verkenning van de match tussen buiten en binnen. Creëren van een vangnet waarin terugval mogelijk is , en er zo snel mogelijk gewerkt wordt aan weer stappen voorwaarts.

Het ontwikkelen van inzicht in ordening en structuur vraagt doorlopende aandacht in alle aspecten. In leermiddelen die passen bij elk stadium zullen ze expliciet worden meegenomen: welke ordeningen kom je tegen op het terrein dat centraal staat?

Nederlands burgerschap gaat over inzicht in ons bestel en over de rol die burgers spelen. Zowel gesprek, leermaterialen en ervaring worden ingezet. ROC bv inzetten mbt tot lessen burgerschap. Ondersteuning bij ontwikkelen leermiddelen vanuit beide kanten.